

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. VII. An Christus omnes effectus prædestinationis nobis meruerit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

ralitatis, sed etiam titulo meriti & iustitiæ obtinuit.

Quarta verò pars, quæ asserit Christum dignitatem capitis Ecclesiæ non habuisse per meritum, docetur à Cipullo hic dubio 11. versùs finem, potestque breviter suaderi, tum ex eo quod dignitas capitis competit Christo ratione gratiæ habitualis, ut supra docuimus: Sed Christus gratiam habituales non meruit, ut ostendimus articulo præcedenti: Ergo nec dignitatem capitis. Tum etiam, quia omnis actus meritorius Christi, processit ab illo ut capite morali: Sed quod ex parte principij merita Christi præcessit, sub illius merito non cadit: Ergo Christus dignitatem capitis non meruit.

Disp.
14. art.
5.

ARTICVLVS VII.

An Christus omnes effectus prædestinationis nobis meruerit?

182. Certum est, Christum non sibi tantum sed etiam nobis meruisse: ut enim discuntur D. Thomas hic art. 4. in Christo fuit gratia non solum ut in homine singulari, sed etiam ut in capite totius Ecclesiæ, unde sicut in corpore naturali caput sentit sibi & omnibus membris, ita in corpore mystico Ecclesiæ, Christus non solum sibi, sed etiam aliis meruit. Solum ergo difficultas est, an meritum Christi respectu nostrum, ita sit perfectum & universale, quod ad omnes nostræ prædestinationis effectus se extendat? Pro resolutione tñ

§. I.

Conclusio affirmativa statuitur.

Deo igitur: Christus meruit nobis omnes prædestinationis effectus: hoc est gloriam, gratiam, auxilia supernaturalia, dispositiones proximas & remotas ad gratiam, imò & bona temporalia, quatenus ordinantur ad supernaturalia.

183. Probatur primò ex Scriptura: Ait enim Apostolus ad Ephes. 1. *Benedictus Deus & Pater Domini nostri Jesu Christi, qui benedixit nos omni benedictione spirituali, in caelestibus, in Christo.* Ubi, ut notat D. Thomas, cum Ambrosio & aliis SS. Patribus, particula in ponitur pro particula per, quæ denotat causam efficientem moralem, sicut quando idem Apostolus in eodem capite ait: *Gratificavit nos in dilecto Filio suo,* idem sonat ac si diceretur: *Per dilectum Filium suum.* Et cum subdit: *In quo habemus redemptionem,* idem significat ac *Per quem habemus redemptionem.* Unde sensus verborum Pauli est, Deum per Christum, seu per Christi meritum, omnem spirituales benedictionem nobis contulisse: Sed omnis effectus nostræ prædestinationis, omneque bonum supernaturale quod nobis confertur, est spiritualis benedictio: Ergo Christus omnes effectus nostræ prædestinationis, & omnia bona & dona supernaturalia, nobis meruit.

184. Confirmatur ex illo Joan. 1. *De plenitudine ejus nos omnes accepimus, & gratiam pro gratia.* Quo in loco, ut observat Chrysostomus ibidem homil. 13. & Augustinus Tract. 3. in Joan. denotatur omnia bona supernaturalia esse in nobis per Christum. Et sanè id colligitur ex illis verbis: *gratiam pro gratia,* nam secundum phrasim Hebræam significant omnem gratiam, à prima usque ad ultimam, esse per Christum, ut patet ex illo

A Job 2. *Pellem pro pelle dabit homo pro anima sua,* id est, omnem pellem: ac si diceretur, à primo bono usque ad ultimum, & à minimo usque ad maximum & pretiosissimum, permittet homo se spoliari, ut vitam tueri possit.

Probatur secundò conclusio: Christus nobis meruit quicquid Adamus demeruit, aliàs non superabundaret gratia Christi Salvatoris, ubi abundavit delictum: Sed Adamus nobis demeruit carentiam omnium effectuum prædestinationis, omniumque bonorum & donorum supernaturalium: Ergo Christus illa omnia nobis promeruit.

Probatur tertio: Christus nihil infudit in homines, nisi quod illis meruit: Sed omnes effectus prædestinationis, & omnia dona supernaturalia quæ sunt in hominibus, sunt ex ipsius Christi influxu: Ergo nobis per ejus merita conferuntur. Major patet, nam Christi efficientia in homines, non plus se extendit, quàm ejus meritum; imò per suum meritum habet quod in homines infuset. Minor verò, præterquam quod ex testimonio Scripturæ supra adductis apertè colligitur, hac ratione suadet. Gratia fuit in Christo, sicut in universali principio in genere habentium gratiam; Christus enim, propter immediatam unionem sive humanitatis ad Verbum, debebat habere ipsam gratiam in perfectissimo gradu, & quia erat redemptor & sanctificator hominum, oportebat quod haberet gratiam in alios redundantem, quod est habere illam per modum principij in genere habentium gratiam: Sed virtus primi principij alicujus generis, universaliter se extendit ad omnes effectus illius generis, ut patet in Sole, cujus virtus ad omnes rerum inferiorum generationes se extendit, quia est causa universalis generationis: Ergo omnes effectus prædestinationis, & omnia bona supernaturalia, quæ sunt in nobis, ex Christi influxu procedunt. Unde præclare Bernardus serm. 13. in Cantica: *Quidquid sapientia, quidquid virtutis habere confidis, Dei virtuti, Dei sapientia depuita Christo.* Et ante initio sermonis dixerat: *Origo fontium & fluminum mare est, virtutum & scientiarum Dominus Iesus Christus.*

C Confirmatur: Christus, quoad influxum supernaturalem quem in nos habet, comparatur capiti, & viti: unde Tridentinum sess. 6. cap. 16. ait: *Christus Iesus tanquam caput in membra, & tanquam vitis in palmites, in ipsos justificatos jugiter virtutem infudit &c.* Sed palmes nihil habet nisi dependenter à vite, & membra corporis humani, in omnibus suis motibus & operationibus vitalibus, à directione & influxu capitis dependent: Ergo pariter nihil boni supernaturalis est in nobis, nisi dependenter à Christo, & ex ejus influxu.

D Denique suaderi potest conclusio hac ratione: 187. Attribuendum est Christo quicquid excellentiæ & dignitatis est, nisi vel in se repugnet, vel oppositum revelatum sit: Sed Christum suo merito omnes prædestinationis effectus efficienter moraliter seu meritorie in nobis causare, excellentiæ est & dignitatis, & in se non repugnat, nec oppositum revelatum est: Ergo asserendum est Christum omnes prædestinationis effectus nobis meruisse. Unde Ecclesia in collectis, sive petat gratiam, sive auxilia supernaturalia, sive bona temporalia, ut ad salutem eternam conducunt, concludit semper, *Per Dominum nostrum Jesum Christum,* ut significet, hæc omnia nobis ex meritis Christi donari.

E

189. Confirmatur: Christi meritum, utpote infinitum, potuit ad omnes nostræ prædestinationis effectus, omniaque bona & dona supernaturalia se extendere; & cum Christus sit redemptor & sanctificator hominum, congruum fuit ut ad omnia quæ pertinent ad ordinem redemptionis & nostræ prædestinationis, merita sua dirigeret & ordinaret: Ergo nullâ ratione videtur negandum, Christum omnia dona supernaturalia, omnesque prædestinationis effectus, nobis meruisse.

§. II.

Solvuntur objectiones.

190. **O**bjicies primò: Si Christus meruisset nobis gratiam, fidem, & alia dona supernaturalia, illa non darentur nobis gratis, sed ex justitia: At hoc dici nequit: Ergo nec illud. Sequela Majoris manifesta videtur, quod enim datur alicui titulo meriti, datur per modum præmij & mercedis: quod verò datur alicui ut merces, non datur gratis, sed debito justitiæ, ut patet ex illo ad Roman. 4. *Ei qui operatur, merces non imputatur secundum gratiam, sed secundum debitum.* Minor etiam constat ex illo ad Roman. 3. *Iustificati gratis per gratiam ipsius:* quibus verbis gratiam iustificantiem dari merè gratis docet Apostolus. Idem asserit Augustinus de prædestin. Sanct. cap. 15. de fide quæ Christiani sumus: ait enim quod eâ gratiâ ab initio fidei suæ fit homo quicumque Christianus. quæ homo ille ab initio factus est Christus: Sed ille homo factus est Christus absque suis meritis, ex sola libera Dei voluntate: Ergo etiam nos ex eadem libera voluntate facti sumus Christiani, id est credentes in Christum, atque adeò fides quæ ad justificationem requiritur, non datur nobis ex meritis, secundum mentem Augustini.

191. **R**espondeo distinguendo Majorem: Si Christus meruisset nobis gratiam, fidem, & alia dona supernaturalia, hæc non darentur merè gratis, per respectum ad merita Christi, concedo Majorem. Comparativè ad nostra merita, nego Majorem. Ad Minorem similiter dicendum, loca Scripturæ quibus dicitur nos justificari gratis, intelligenda esse per respectum ad nos, non verò per respectum ad Christum, quamvis enim nullis nostris præcedentibus meritis gratia justificationis conferatur, nobis tamen datur ex meritis Christi. Idem vult Augustinus, cum ait, quod eâ gratiâ homo à principio vitæ suæ fit Christianus, quæ Dei Filius factus est Christus, excludit enim merita nostra respectu nostræ vocationis, non autem merita Christi; ibi enim impugnat Pelagianos, qui docebant nos posse credere & justificari ex viribus liberi arbitrij. Excludit etiam ibidem merita Christi, respectu Incarnationis ejus, ait enim: *Est præclarissimum lumen prædestinationis & gratiæ ipse Salvator, ipse mediator Dei & hominum, homo Christus Iesus, qui ut hoc esset, quibus tandem suis vel operum vel fidei præcedentibus meritis natura humana quæ in illo est comparavit? Respondeatur quæso: ille homo ut à Verbo Patri coæterno in unitatem persona assumptus, Filius Dei unigenitus esset, unde hoc meruit? quid egit ante, quid credidit, quid petiit, ut ad hanc ineffabilem excellentiam perveniret? Et infra: Quisquis in capite nostro præcedentia merita illius generationis invenerit, ipse in nobis membris ejus præcedentia merita multiplicata regenerationis inquirat. Neque enim retributa est Christo illa genera-*

192. **A** tio, sed tributa, ut alienus ab omni obligatione peccati, de Spiritu & Virgine nasceretur. Sic & nobis ut ex aqua & spiritu renasceremur, non retributum est pro aliquo merito, sed gratis tributum &c.

B Objicies secundò: Apostolus ad Roman. 4. loquens de Christo ait: *Traditus est* (scilicet in mortem) *propter delicta nostra, resurrexit propter justificationem nostram:* Ergo justificatio nostra non provenit ex vi mortis Christi, sed ex vi resurrectionis ejus: At resurrectio Christi non operatur per modum meriti, sed solum per modum causæ physice instrumentalis, cum Christus post mortem suam non meruerit, ut supra art. 1. ostensum est: unde D. Thomas infra quæst. 56. art. 1. ad 3. dicit quod *resurrectio Christi non est propriè loquendo causa meritoria resurrectionis nostræ, sed est causa efficiens & exemplaris:* Ergo Christus non meruit justificationem nostram, nec per consequens omnes effectus nostræ prædestinationis.

C Respondeo, concesso Antecedente, negando Consequentiam, nostra enim justificatio morti Christi ut causæ meritorie attribuitur: quando verò Apostolus ait quod Christus resurrexit propter justificationem nostram, solum vult resurrectionem Christi esse causam exemplarem nostræ justificationis, ut docet D. Thomas super hunc locum Apostoli lect. 3. his verbis: *Mors Christi fuit nobis salutaris, non solum per modum meriti, sed etiam per modum alicujus efficientiæ: cum enim humanitas Christi esset quodammodo instrumentum divinitatis ejus, ut Damascenus dicit, omnes passiones & actiones humanitatis Christi fuerunt nobis salutaris, utpote ex virtute divinitatis provenientes: sed quia effectus habet aliquantulum similitudinem causæ, mortem Christi quæ extincta est in eo mortalis vita, dicit esse causam extinctionis peccatorum nostrorum; resurrectionem autem ejus quæ rediit ad novam vitam gloriæ, dicit esse causam justificationis nostræ, per quam redimus ad novitatem justitiæ.* Et in hac parte quæst. 56. art. 1. ad 4. sic habet: *Secundum rationem efficientiæ quæ dependet ex virtute divina, tam mors Christi, quam etiam resurrectio, est causa tam destructionis mortis, quam reparationis vitæ. Sed secundum rationem exemplaritatis, mors Christi per quam recessit a vita mortali, est causa destructionis mortis nostræ: resurrectio verò ejus, per quam inchoavit vitam immortalem, est causa reparationis vitæ nostræ: passio verò Christi est insuper causa meritoria.*

D Objicies tertio: Incarnatio Christi fuit primus & potissimus nostræ prædestinationis effectus: Sed Christum suam Incarnationem non meruit, cum principium meriti non cadat sub merito, ut supra ostensum est: Ergo Christus non meruit omnes nostræ prædestinationis effectus. Major probatur: Omne quod cum effectu ad finem nostræ prædestinationis conducit, fuit à Deo ex intentione hujus finis paratum, & consequenter est nostræ prædestinationis effectus: Sed Incarnatio Christi cum effectu ad finem prædestinationis nostræ maxime conducit: Ergo fuit à Deo ex hoc fine præparata, & consequenter fuit nostræ prædestinationis effectus.

E Respondeo, negando Majorem, ad cujus probationem, distinguo Majorem: Omne quod cum effectu ad finem nostræ prædestinationis conducit, fuit à Deo ex intentione hujus finis paratum, si conducatur ad illum ut medium ad finem, concedo.

cedo Majorem: si ad illum conducatur ut causa, nego Majorem: licet autem Incarnatio Christi, ejusque merita efficaciter ad salutem electorum conducant, non tamen conducunt ut media, sed ut causa illius, ac finis beatitudinis nostrae, cum Incarnatio & merita Christi nobiliora sint ac Deo propinquiora, quam salus hominum, ut disp. 5. fusè declaravimus, undè non præparantur à Deo ex intentione & amore illius, nec per consequens sunt nostrae prædestinationis effectus.

196. Explicatur, & magis illustratur hæc solutio: Non omne efficaciter conducens ad aliud, debet illius amorem supponere, & ex illius intentione imperari, sed tantum quod ut medium assumitur; cum enim medium ratione finis ametur, sicut conclusio ratione præmissarum cognoscitur, debet ut efficaciter eligatur, amorem efficacem finis supponere, & imperari ex illius efficaci intentione; sicut conclusio, quia ratione principiorum cognoscitur, ut certò cognoscatur, debet certam principiorum cognitionem supponere, & ut evidens sit conclusionis cognitio, præsupponi debet evidens principiorum notitia: causa verò est in ordine ad effectum ametur, non tamen ratione effectus amatur, & ideò illius amorem non supponit, sed infert: unde cum Incarnatio non ordinetur ut medium ad salutem electorum, sed sit illius causa & finis, juxta illud Apostoli 1. ad Corinth. 3. *Omnia vestra sunt, vos autem Christi, Christus autem Dei*, ex illius intentione non fuit à Deo imperata, licet ad salutem hominum, ut ad finem cui ordinata fuerit, ut loco citato exposuimus.

197. Objicies quartò: Fides & spes sunt nostrae prædestinationis effectus: Sed Christus nec fidem nec spem nobis meruit: Ergo non meruit nobis omnes prædestinationis effectus. Major est certa, Minor probatur. Christus solum venit in mundum, ut ea recuperaret & mereretur, quæ primus parens peccando sibi & nobis amisit: Sed primus parens peccando non amisit fidem, nec spem, cum istæ virtutes non amittantur nisi per actus infidelitatis, & desperationis, quos Adamus peccando non elicit: Ergo meritum Christi non se extendit ad motus fidei & spei, nec ad auxilia ad illos actus eliciendos necessaria.

198. Respondeo, concessa Majori, negando Minorem, ad cujus probationem respondet Vazquez disp. 77. cap. 4. quod Adamus quando peccavit, revera amisit fidem, sicut Eva, quia eodem modo credidit dictum serpentis verum esse, videlicet: *Nequaquam moriemini, & eritis sicut Dei*. Nec obstat (inquit) quod Apostolus 1. ad Timoth. 2. dicat: *Vir non est seductus, mulier autem seducta in prævaricatione fuit*. Hoc enim solum denotat, quod vir non est seductus primus, sed secundus, ut plures ex SS. Patribus exponunt. Vel ut alij volunt, his verbis tantum significatur, virum non fuisse seductum à serpente, sicut mulier, sed ab ipsa muliere. Idem docet Pererius in commentarijs super Genesim, ad illa verba: *Deditque viro suo, & comedit*.

199. Melius tamen respondetur, quod licet Adamus non amisit suam fidem peccando, nobis tamen eam amisit, sicut & reliqua dona gratiæ, quæ in nos transfudisset, si non peccasset, atque adeo ad recuperandum ista omnia venit Christus, merendo nobis fidem ac spem, & reliquas dispositiones ad gratiam. Unde in Conc. Arausic. 2. can. 25. dicitur: *Per peccatum primi parentis ita fuisse attentatum liberum arbitrium hominis, ut nec possit in Deum credere, nec sperare*. Ex quibus verbis

Tom. IV.

A apertè colligitur, Adamum peccando, nobis fidem & spem amisisse. Et in hoc sensu intelligendus est S. Prosper, dum resp. 1. ad excerpta Genuesium probat contra Semipelagianos, fidem in posteris Adæ periisse, nec nisi ex dono Dei, & per gratiam Christi, posse recuperari; quia Adam peccando perdidit fidem, & quidquid perdidit, posterius ejus in ipso perdidit: *Quomodo enim (inquit) fides in Adam perdit, in quocumque filiorum ejus inveniretur, nisi eum Spiritus Sanctus, qui omnia in omnibus operatur, infunderet*. His enim verbis solum declarare intendit, quod Adam peccando amisit fidem pro nobis, & contraxit tunc debitum carendi illà, non quidem in propria persona, cum infidelitatis peccatum non commiserit, sed in omnibus suis posteris. Eodem modo intelligendi sunt alij SS. Patres, quos Vazquez & Pererius pro sua sententia adducunt. Cum verò Leo Papa ait quod *Adam exutus fuit fidei vestimento*, rectè intelligi potest quod exutus fuit charitate, quæ cum sit forma fidei, veluti vestimentum ejus dici potest. Alij verò qui dicunt, Adamum peccando fuisse infidelem, non loquuntur de infidelitate quæ cõtingit ex amissione fidei virtutis Theologica, sed de infidelitate quæ opponitur fidelitati quam tenemur servare Deo in observatione mandatorum; quâ ratione omnis transgrediens præcepta divina dicitur infidelis, quia non servat fidelitatem, licet non amittat virtutem Theologicam fidei, & è contra omnis observans mandata, dicitur *fidelis servus*, Matth. 24. & 25.

S. III.

Corollarium præcedentis doctrine.

EX dictis inferes, Christi meritum se extendere non solum ad omnia bona supernaturalia, quæ conferuntur hominibus qui post ipsum nati sunt, sed etiam quæ collata sunt antiquis Patribus, alijsque omnibus qui ab origine mundi fuerunt post lapsum primi parentis: Nam ut supra dicebamus, gratia & alia dona supernaturalia fuerunt in Christo tanquam in universalis principio: Sed virtus primi principij alicujus generis universaliter ad omnes effectus illius se extendit, sicut virtus Solis, qui est causa universalis generationis, ad omnes rerum inferiorum generationes: Ergo virtus meritoria Christi extenditur ad omnia dona supernaturalia quæ conferuntur vel collata sunt hominibus, à lapsu primi parentis, sive in lege naturæ, sive in lege scripta. Unde ad Hebræos 9. Christus dicitur mortuus in redemptionem earum prævaricationum quæ erant sub priori testamento. Et ad Rom. 3. Apostolus ait: *Quem proposuit Deus propitiationem per fidem in sanguine ipsius, ad ostensionem justitiæ suæ, propter remissionem præcedentium delictorum*. Item Apostolus 13. Christus, dicitur *agnus occisus ab origine mundi*, eò quod pretio suæ mortis futuræ, gratia collata sit omnibus, quicumque illam receperunt ab origine mundi. Denique Actorum 4. Princeps Apostolorum ait: *Non est aliud nomen datum sub caelo in quo oporteat nos salvos fieri &c.*

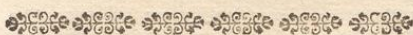
Dices, Meritum, cum sit causa præmij, & via ad illud, debet prius existere: Sed meritum Christi non prius extitit, quam gratia antiquorum Patrum, cum hæc ante Incarnationem, & Christi adventum, ipsis collata fuerit: Ergo meritum Christi ad illam non potuit se extendere.

Respondeo non requiri necessariò quod meritum prius existat in executione ante præmium,

QQ99

sed sufficere quod existat in præscientia præmiantis: Ratio est quia meritum non est causa physica, sed moralis: ut autem causa moralis moveat, sufficit quod sit in præscientia & intentione præmiantis: unde ut Christus dicatur causa meritoria gratiæ collatæ antiquis Patribus, sufficit quod Deus ab æterno ejus merita in tempore futura præviderit, & eorum intuitu morus & excitatus fuerit ad conferendam gratiam Patribus antiquis & aliis qui ante Incarnationem & Christi adventum justificati sunt.

Querunt hic aliqui, an Christus etiam meruerit gratiam collatam Angelis & primis parentibus in statu innocentie? Sed de hoc fusè egimus supra disp. 14. art. 4. Unde ad hunc locum Lectorem remittimus.

DISPUTATIO XXII.

De servitute, oratione, & sacerdotio Christi.

Ad quest. 20. & duas sequentes.

Postquam D. Thomas egit de pertinentibus ad virtutem Christi, quantum ad operationem & meritum ejus, differit de his quæ Christo conveniunt per comparationem ad Patrem, & primò de subjectione illius ad Patrem, secundò de ejus oratione, tertio de ipsius sacerdotio, de quibus etiam in hac disputatione agendum. Sed quia Christus non fuit tantùm Sacerdos, sed etiam Rex, non solum de sacerdotio Christi, sed etiam de regia ejusdem potestate & dignitate, breviter differemus.

ARTICVLVS PRIMVS.

An Christus ut homo, sit verè & propriè servus Dei?

Negant Vazquez, Beccanus, Hurtado, Martinonus, & alij ex Recentioribus; affirmant verò Thomista cum Sancto Doctore, locis infra referendis, & ex Patribus Societatis Suarez, Valentia, Ragusa, & alij. Pro resolutione Diligenter observandum est, duplicem esse servitutem; aliam naturalem, aliam legalem. Naturalis ea est quæ in natura fundatur, & quæ aliquis ratione productionis v. g. est inferior alteri, & ei subiectus, teneturque illi obsequi ac obedire, & hoc genere servitutis filius est subiectus patri, & quælibet creatura Deo, quia ratione creationis est sub dominio Dei, & Deus potest facere in illa, de illa, & per illam, quidquid voluerit, & si talis creatura sit rationalis, tenetur Deo subijci, præceptis ejus parere, ipsique tanquam supremum dominum colere & revereri: unde Angeli & primi parentes in statu innocentie, fuerunt servi Dei hoc genere servitutis. Servitus legalis ex Augustino 16. de civit. cap. 9. est illa quæ non à natura, sed à lege introducta est, & hæc est pœnalis quadam conditio eorum qui aut bello capti, aut venditi, subijciuntur dominio alterius, juxta illud 1. Petri 2. *A quo enim quis superatus est, hujus & servus est.* Et hac ratione is qui peccat dicitur servus peccati & diaboli, quia ab eo superatus est, venundatus

A sub peccato, ut loquitur Apostolus.

Notandum est insuper: inter hæc duo genera servitutis, hoc præcipuè interesse discrimen, quod ille qui est servus servitute legali, ita est sub alterius dominio, ut cum eo, neque in bonis, neque in honore, neque in sede communicet; unde Aristoteles 1. Politic. cap. 3. dicit servum esse illum qui non est gratia sui, sed alterius. Servitus verò naturalis non excludit jus ad communicandum in bonis & honoribus, ut patet in filio, qui licet sit servus naturalis patris, habet tamen jus ad communicandum cum illo in bonis & honoribus. Sancti etiam, licet verè & propriè sint servi Dei (& hoc nomine se insigniri gloriatur D. Paulus, pluries repetens in suis Epistolis, *Paulus servus Jesu Christi*) quia tamen sunt filij Dei per gratiam, cum eo in bonis communicant, juxta illud Apostoli ad Roman. 8. *Si filij, & hæredes.* His præmissis, facilis erit resolutio difficultatis propositæ.

§. II.

Triplici conclusione difficultas proposita resolvitur.

Dico primò: Christus ut homo, non est, nec dici potest, servus Dei servitute legali.

Hæc conclusio ex fundamentis jam statutis manifestè colligitur, nam ut diximus in secundo notabili, qui est servus servitute legali, ita sub alterius dominio constituitur, ut cum eo neque in bonis, neque in honoribus, neque in sede communicet; Sed Christus ut homo, ratione unionis hypostatice, communicat in bonis cum Patre, cum ratione illius habeat jus ad gratiam & gloriam, ac alia dona supernaturalia. Communicat etiam cum illo in honoribus & dignitatibus: nam humanitas Christi, propter conjunctionem cum Deo, eodem cultu adoratur ac Deus; & sicut mulier matrimonio Regi conjuncta, Regina appellatur, ita humanitas Christi hypostatice Deo unita, qui est Rex regum, & Dominus dominantium, dicitur & est Regina & Domina, juxta illud Psalm. 44. *Assiit Regina à dextris tuis in vestitu deaurato.* Item Christus ut homo, in sede cum Patre communicat, cum ad dexteram ejus in cælis sedeat: Ergo nec est nec dici debet servus Dei, servitute legali.

Dico secundò, Christum ut hominem esse verè & propriè servum Dei, servitute naturali.

Probatur primò ex Scriptura, in qua Christus vocatur sæpius servus Dei: Isaiæ 42. *Ecce servus meus, suscipiam eum* &c. Et cap. 53. *In scientia sua justificabit ipse justus servus meus multos.* Zachar. 3. *Adducam servum meum orientem.* Idipsum in novo testamento traditur Matth. 12. ubi Evangelista locum ex Isaiâ adductum interpretatur de Christo. Et cap. 11. Christus alloquens Patrem sic ait: *Confiteor tibi Pater, Domine cæli & terræ.* Ubi nomine *cæli & terræ*, omne quod factum est à Deo, & ipsam Christum, in quantum hominem, comprehendi, docet Athanasius lib. 3. contra Arrianos. At non est cur in metaphoricofensu illa testimonia accipiantur, ut Vazquez contendit: tum quia ex sensu rigoroso nullum sequitur absurdum, ut constabit ex infra dicendis, tum etiam quia Ecclesiæ Patres mox referendi, à quibus legitimus scripturæ sensus hauriendus est, illa in rigore acceperunt: Ergo Christus, in quantum homo, verè & propriè est servus Dei, servitute naturali.